

Läroinrättningarna inom fritt bildningsarbete bör få sina integrationsrelaterade uppgifter bekräftade – integrationsutbildningen borde vara en del av det finländska utbildningssystemet

Utgångspunkterna

Läroinrättningarna inom fritt bildningsarbete har redan under flera decennier anordnat kvalitativ integrationsutbildning och utbildning i litteracitet. Utbildningar har ordnats i enlighet med vid varje given tidpunkt giltiga grunder och rekommendationer i läroplanen för integrationsutbildning och för läroplan i litteracitet inom fritt bildningsarbete (2018, 2022). I läroinrättningarna inom fritt bildningsarbete finns därför yrkeskunnig och erfaren undervisningspersonal som är väl insatt i frågor gällande integrationsutbildning. Läroinrättningarna har satsat på att utveckla mångsidiga lärmiljöer. Målsättningen är att förutom att främja de nyanländas kunskaper i finska /svenska, även att på ett mångsidigt sätt göra de nyanlända bekanta med det finländska samhället, kulturen, arbetslivet samt närmiljön. En väl genomförd integrationsutbildning sporrar de nyanlända till att bli aktiva aktörer i det finländska samhället, förstärker möjligheterna till sysselsättning och minskar risken för marginalisering.

Statsrådet och riksdagen har flera gånger tagit ställning för att den fria bildningens roll som främjare av integration ska förstärkas. Det konstateras exempelvis i statsrådets redogörelse om behovet av att reformera integrationsfrämjandet ([SRR 6/2021 rd](#)), att läroinrättningarna inom fritt bildningsarbete inte enbart stödjer integration genom att lära ut läs- och skrivfärdighet, utan att de på ett övergripande sätt stödjer inläring av grundläggande färdigheter, språk samt samhälls- och arbetslivsfärdigheter. Det fria bildningsarbetet besitter ett starkt kunnande för att förverkliga dessa uppgifter. Kulturutskottet understöder i sitt utlåtande ([SiVL 26/2021 vp](#)) förslaget i redogörelsen, enligt vilket man säkerställer tillräcklig finansiering i relation till utbildningsbehovet för den integrationsutbildning som ingår i integrationsplanen inom fritt bildningsarbete. I den av riksdagen godkända skrivelsen om hur integrationen fungerar ([Rsk 35/2018 rd](#)), förutsätter man att statsrådet ombesörjer att den fria bildningens roll inom integration blir större.

Läroinrättningarna inom fritt bildningsarbete har goda förutsättningar vad gäller kunnande för att förverkliga övergripande integrationsutbildning. Detta förutsätter ändå att uppgiften klart definieras i förordningar samt ges tillräckliga ekonomiska resurser. Lagstiftningen för fritt bildningsarbete har även utvecklats för att stödja uppgiften. År 2018 togs genom författningsändringar ett nytt finansieringssystem i bruk och detta preciserades ytterligare år 2022. För anordnandet av utbildning inom fritt bildningsarbete i enlighet med integrationsplanen har det sedan år 2022 allokaterats finansiering i budgeten som ett enskilt anslag ca 11,83 miljoner euro.

Läroinrättningarna inom den fria bildningen har även kunnat uppvisa stor flexibilitet och smidighet som utbildningsanordnare i situationer som är oförutsedda och föränderliga. På detta sätt kunde utbildning ordnas mycket snabbt exempelvis för personer som flydde undan kriget i Ukraina. Genast under våren 2022, när Ryssland inlett sitt anfall, ordnade den fria bildningens läroinrättningar utbildning som stödjer språk- och samhällsfärdigheter för ukrainare som flytt undan kriget. Utbildningen anvisades tilläggsfinansiering för åren 2022–2026.

Problemställningar i nuläget och i de presenterade reformerna

- **En övergripande integration är den bästa garantin även för sysselsättning**

När integrationslagstiftningen reformerades år 2022 konstaterade man att utbildning är centralt för att en övergripande integration ska lyckas. Att starkt fokusera på snabb sysselsättning, utan att lägga vikt vid för samhällsrelaterade viktiga grundläggande färdigheter och språkkunskaper, leder till att sysselsättningsgraden för invandrare nog ökar på kort sikt men minskar på lång sikt. Det här kan leda till att integrationen misslyckas samt att marginaliseringen och polariseringen ökar. För att undvika ojämlikhet bör man fästa uppmärksamhet vid att alla garanteras möjlighet till

en tillräcklig allmänbildning samt språk- och samhällskunskap. Integrationsutbildningen har delvis blivit lösryckt ur det finländska utbildningssystemet eftersom den i huvudsak finansierats genom separat upphandling via arbets- och näringsministeriet.

Integrationsutbildningen borde effektivt samordnas med det nationella utbildningssystemet. Den fria bildningens läroinrättningar är en del av det finländska utbildningssystemet och de kan handleda de nyanlända mot lämpliga utbildningsstigar. Man kan effektivt följa upp resultaten och effekten av integrationsutbildningen vad gäller aktörer inom utbildningssystemet. Däremot finns det inte etablerade system eller handlingsmönster för bedömning av inlärningsresultat eller uppföljning av mängden studerande och prestationer gällande utbildning som förverkligats som en del av en sysselsättningsåtgärd.

- **Finansiering för den fria bildningens integrationsutbildning bör bevaras och utvecklas**

I regeringsprogrammets rambeslut konstateras att det under regeringsprogramperioden görs en reform av integrationstjänsterna i vilken man effektiviserar systemet och samordnar finansiering till en kanal. I statsrådets redogörelse om plan för de offentliga finanserna konstateras att statsandelarna för fritt bildningsarbete minskar med 7,5 miljoner euro från och med år 2027 på grund av totalreformen av integrations- och språkfrämjande tjänster.

De föreslagna reformerna som överför hela integrationsutbildningen till att bli en del av sysselsättningstjänster och minskar finansieringen, skulle om de förverkligas äventyra de anländas tillgång till utbildning och betydligt försvaga verksamhetsförutsättningarna för den fria bildningens läroinrättningar. En nedskärning i den fria bildningens resultatrika integrationsutbildning, som föreslagits i redogörelsen om planen för de offentliga finanserna åren 2024–2027, bör inte förverkligas. I stället bör man utveckla finansieringen till den fria bildningens läroinrättningar för främjande av integration.

- **Det bör bli möjligt att delta i den fria bildningens integrationsutbildning också efter att integrationstiden har löpt ut**

Personer som inte har en integrationsplan i kraft kan inte delta avgiftsfritt i integrationsfrämjande utbildning anordnad av den fria bildningen. Den fria bildningens centralorganisationer och undervisnings- och kulturministeriet har under flera år framfört att man kunde förbättra situationen för föräldrar som stannar hemma med småbarn genom att göra det möjligt för dem att delta avgiftsfritt i integrationsfrämjande och språkstödande utbildning. Detta skulle förutsätta tilläggsfinansiering och en lagförändring i lagen om fritt bildningsarbete. Riksdagen har upprepade gånger i samband med behandling av budgetpropositionen tagit ställning till att man bör måna om integrationsbehov hos personer vars integrationstid har löpt ut.

- **Finansiering för utbildning som stödjer ukrainska flyktingars delaktighet och sysselsättning bör korrigeras till rätt nivå**

Den fria bildningens läroinrättningar har effektivt anordnat utbildning för personer som har flytt undan kriget i Ukraina, så att de kan sysselsättas i Finland. Till utbildningen allokerades 5 miljoner finansiering för år 2023. Utbildningen har kostat 13,2 miljoner. Den del av utbildningen som inte fått finansiering belastar läroinrättningarnas ekonomi oskäligt mycket. Det är också prestationerna från den del av utbildningen som inte finansierades som ligger som grund för finansieringen för år 2025. Den för integrationsutbildning och utbildning av ukrainare allokerade finansieringen i planen för de offentliga finanserna för år 2025 kommer inte att räcka till. Finansieringen bör ökas med 5,2 miljoner för att täcka kostnaderna för redan anordnad utbildning.

En förstärkning av den fria bildningens integrationsfrämjande uppgifter på ett sätt som förutsätts av riksdagen – förslag till åtgärder

- Integration i det finländska samhället främjas bäst av en utbildning som stödjer samhällsfärdigheter, inlärnin g av språket, utveckling av kunnande och vidare som säkerställer att den nyanlända blir delaktig i integrationsfrämjande gemenskaper. Integrationsutbildningen bör integreras och effektivt samordnas med det finländska utbildningssystemet. På så sätt säkerställer man en övergripande integrering i det finländska samhället och stödjer sysselsättning även för följande generation. Om integrationsutbildningen är en del av utbildningssystemet kan man också bättre följa upp integrationsutbildningens resultat.
- Den fria bildningens läroinrättningar har på ett mycket effektivt sätt ordnat utbildningstjänster för nyanlända. Tjänsterna stödjer arbetskraftsinvandring, familjers behov och utsatta. Den fria bildningens utbildningstjänster samt grundläggande utbildning för vuxna är en viktig del av kvalitativa integrationstjänster. Med hjälp av dessa kan man på ett mycket flexibelt sätt stödja också övriga utbildningsanordnare och smidigt och snabbt skapa nya utbildningstjänster. Den föreslagna nedskärningen på 7,5 miljoner från den fria bildningens resultatrika integrationsutbildning, som föreslås i redogörelsen för planen för offentliga finanser för åren 2025–2027 bör inte förverkligas.
- Personer vars integrationstid har löpt ut bör få bättre möjligheter till att delta i utbildning. Den fria bildningens läroinrättningar kan erbjuda flexibla utbildningstjänster också för personer vars integrationstid har löpt ut. Man bör förbättra invandramödrars ställning genom att allokera finansiering för språk- och integrationsutbildning för dem inom den fria bildningen, i stället för att förverkliga åtgärder framlagda i budgeten. Ifrågavarande finansiering bör flyttas från arbets- och näringsministeriet till att lyda under undervisnings- och kulturministeriet, moment 29.10.31 för fritt bildningsarbete för att anordna utbildningen.
- Den fria bildningens läroinrättningar har på ett kvalitativt och effektivt sätt ordnat utbildning för dem som flytt undan kriget i Ukraina. Den till uppgiften allokerade tilläggsresursen på 5 miljoner för år 2023 är långt ifrån tillräcklig. Utbildning har ordnats för sammanlagt 13,2 miljoner euro. Man bör i budgeten för år 2025 öka finansieringen för att på så sätt beakta den utbildning som den fria bildningens läroinrättningar redan har ordnat, så att inte läroinrättningarna själva måste betala kostnaderna för redan tidigare förverkligad utbildning. I planen för de offentliga finanserna behövs för år 2025 ett tilläggsanslag på 5,2 miljoner utöver den summa på 3 miljoner som finns i planen. På motsvarande sätt kunde 33% av finansieringsbehovet för år 2024 tillgodoses. För år 2024 borde man i tilläggsbudgeten anvisa 6 miljoner euro tilläggsfinansiering för att utbildningen ska kunna ordnas och för att läroinrättningarnas grupper som redan påbörjat utbildningen ska kunna fortsätta.

27.11.2023, undertecknare:

Suomen Kansanopistoyhdistys-Finlands Folkhögskolförening ry, toiminnanjohtaja Tytti Pantsar, p. 044 531 8000, tytti.pantsar@kansanopistot.fi

Bildningsalliansen rf, verksamhetsledare Henrika Nordin, p. 044 353 1813, henrika.nordin@bildningsalliansen.fi

Opintokeskus ry – Studiec centralerna rf, varapuheenjohtaja Tuula Kumpumäki, p. 050 323 9143, tuula.kumpumaki@ksl.fi